

de witte vlekken aan boven- en onderzijde der vleugels waren duidelijk zichtbaar. (J. R. H. Schaank).

***Stercorarius pomarinus* (Temm.) — Middelste jager**

Najaar 1941 vernam ik van verschillende zijden berichten over strandvondsten van jagers. Met zekerheid kan ik de vondst melden van een juv. ex. van de middelste jager, op 19 October, terwijl een dito ex. van diezelfde datum aan de collectie van het Museum voor het Onderwijs te Den Haag kon worden toegevoegd. (G. A. L. Bisseling).

***Alle a. alle* (L.) — Kleine alk**

Strandvondsten najaar 1941: 1 ex., 23 December en 1 ex., 27 December, Scheveningen. (G. A. L. Bisseling).

***Grus gr. grus* (L.) — Kraanvogel**

Op 9 Maart 1941 zag de jachtopziener J. Knols $\pm$ 150 kraanvogels over Houthem trekken. Dit is de mij vroegst bekende voorjaarsdatum voor Zuid-Limburg. C. Riotte zag echter op 12 Februari 1925 te Steyl in Noord-Limburg 5 stuks overtrekken (cf. Avif. Limb., p. 157). (P. A. Hens).

Op 29 Juni 1941 werd volgens een courantenbericht en een mij gedane mededeling een kraanvogel waargenomen in de Lindevallei. (G. Bosch).

***Rallus a. aquaticus* L. — Waterral**

Op 16 Mei 1942 vond ik onder Leende, N.Br., twee nesten met leeggedronken eieren van de waterral. (M. H. Kleyn).

Kampen, half Juni 1942.

Oölogische en nidologische mededeelingen, 1942, 1

DOOR

Tsj. Gs. DE VRIES.

Een broedgeval van het sijsje, *Carduelis spinus* (L.)

Op 24 April van dit jaar hoorde ik, in een bosch onder Twijzel (Fr.), een sijsje zingen. Opkijkende, zag ik een paartje op een der, nog kale, takken van een eik zitten. De vogeltjes waren zeer weinig schuw en lieten zich rustig bekijken. Zij zaten een poosje als verliefde tortelduifjes te trekkebekken en kregen dan plotseling, zonder waarneembare oorzaak, schijnbaar hevige ruzie, waarna het ♀ wegvloog, direct door het ♂ gevolgd. Enkele oogenblikken later begon hetzelfde spelletje opnieuw, soms op denzelfden, soms op een anderen tak. Twee dagen daarna zag ik het ♀ met nestmateriaal sleepen en verdwijnen onder het uiteinde van een afhangenden tak, op ongeveer 12 m hoogte, in een grooten spar. Later kon ik daar, met den kijker, vaag de omtrekken van een nestje onderscheiden. Den 4den Mei

bleek dit nest te zijn verdwenen. Op de plaats, waar het had gezeten, fladderden een paar draden schapenwol. De verscheurde rest van het, voornamelijk uit mos vervaardigde bouwsel der sijsjes lag op den boschgrond. Hoogstwaarschijnlijk gaaienwerk. Die waren er talrijk, voor menschen was de nestplaats onbereikbaar en eekhoorns komen daar niet voor. In de, in hoofdzaak uit plantenpluis bestaande nestvoering vond ik twee minuscule dwergeitjes, ter grootte van een groene erwt. Zij zijn zacht lichtblauw van kleur, één is vrijwel ongevlekt, het andere heeft een roestroode stompe pool. Hoewel dit laatste exemplaar een deukje vertoonde, is het mij gelukt ze beide uit te blazen. Zij bevatten slechts een weinig eiwit en geen spoor van dooier. Hun gewicht bedraagt resp. 23 en 22 mgr, tegen 70 mgr normaal.

Ten slotte meen ik nog te moeten opmerken, dat ik het langgerekte „tiiihih”, dat volgens N i e t h a m m e r („Vogelkunde”, I p. 54) alléén door het ♂ zou worden voortgebracht, ook van het ♀ heb gehoord. (de V.).

De sprinkhaanrietzanger, *Locustella n. naevia* (Bodd.), als broedvogel in centraal-Friesland.

Van deze soort, waarvan tot dusver bekend was, dat zij over het algemeen een zeldzame, doch in de duinen, op de Wadden-eilanden en hier en daar in het Z. en O. van ons land, plaatselijk, soms een vrij algemeene broedvogel was, vond ik op 29 Mei j.l. in het z.g. „Noord” of „Buitenveld”, ten N. van de spoorlijn Hardegarijp—Veenwouden, vijf voltallige legfels, 3 van 6 en 2 van 5 eieren, waarvan twee ($\frac{1}{5}$ en $\frac{1}{6}$) werden verzameld. Het terrein bestaat uit laagveenmoeras, dat gedeeltelijk als gras- (hoofdzakelijk hooi-)land in cultuur is gebracht. Van de oude begroeiing met elzen, wolwilgen, gagel en bramen is, ook in die graslanden, echter nog heel wat overgebleven.

Het eerste nest had ik op 24 Mei gevonden met één eitje. Het bevatte, den 29sten 6, die later op den dag, toen ik ook de andere nesten had gevonden, werden verzameld, wyl zij in zéér sterke mate de, voor de eieren van den gewonen rietzanger, *Acrocephalus schoenobaenus* (L.), zoo karakteristieke donkere „haarlijnen” vertoonen. Al de vondsten waren louter aan het toeval te danken. Steeds zag ik de oude vogel, voor mijne voeten van het nest glijden en in de dichte vegetatie verdwijnen. Vier nesten zaten onder — of heel laag in — een elzen- of braamstruikje, waar ruwe grassen doorheen groeiden, het vijfde te midden van, over den bodem kruipende, kamperfoelieranken. Het tweede legfel (van 5 eieren), dat werd medegenomen, bestaat uit een „reuzenei”, drie eieren van normale- en één van geringer afmetingen. Het groote exemplaar, dat een „dubbelci” (met twee dooiers) bleek te zijn, meet en weegt resp. 19.6×15.1 mm en 117 mgr (tegen 17.7×13.6 mm en 1 mgr normaal). Het kleinste ei, uit hetzelfde nest, is 15.8×13.4 mm groot en 89 mgr zwaar.

In geen van de vijf gevonden nesten, en evenmin in de stuk of wat andere van deze soort, die mij onder de oogen zijn gekomen, werden gramineënlinten aangetroffen, welke volgens v a n P e l t L e c h n e r (Oöl. Neerl. I, bij pl. 64) „grootendeels” — en volgens R e y (Eierwerk I, p. 162) „aus-

schliesslich oder fast ausschliesslich" als bouwstoffen zouden worden gebruikt. Zij waren steeds vervaardigd uit de, door mij („Ned. Vogels", I, p. 237) genoemde materialen en geleken het meest op nesten van den gewonen rietzanger.

Het viel mij op, dat ik, ondanks de talrijkheid der soort (ik heb heusch niet de pretentie, dat ik, in het verscheidene kwadraatkilometers groote gebied, alle daar aanwezige nesten zou hebben gevonden), den eersten dag slechts ééns, en den tweeden maar driemaal, het bekende rateltje der ♂♂ heb gehoord. (de V.).

De ransuil, *Asio o. otus* (L.), legt in een eendenkorf.

Midden April van dit jaar hoorde ik van den tuinknecht, die met de contrôle der op het buiten „Vijversburg", onder Ryperkerk (Fr.), uitgehangen z.g. „eendenkorven" was belast, dat een ransuil 3 eieren in zoo'n korf had gelegd.

Juist toen ik, voor een onderzoek, bij den, in een eeuwenoude linde opgehangen korf wilde klimmen, vloog er een zwarte kraai uit, die een uilenei in zijn snavel droeg. In den korf bleek nog slechts één, leeggedronken dop van een ransuilei aanwezig te zijn. (de V.).

Ook de holenduif, *Columba oe. oenas* L., broedt in eendenkorven.

De holenduif, die, in het eerste decennium dezer eeuw in ons land nog zóó zeldzaam was, dat van elk broedgeval in de jaarlijksche ornithologische overzichten melding werd gemaakt, heeft in de laatste jaren hare broedplaatsen ook tot midden Friesland uitgebreid. Dit is op zichzelf niet erg bijzonder, maar wel belangrijk lijkt mij het feit, dat zij hare eieren daar bij voorkeur in eendenkorven legt. Op 18 Mei 1938 vond ik de soort, voor de eerste maal, op het, ook in de voorafgaande mededeeling genoemde buitengoed „Vijversburg" in zoo'n korf broedende. Sindsdien zijn mij minstens 10 gevallen bekend geworden, waarop zij daar, en op het eenige km verder gelegen „Stania-State", bij Oenkerk, op dezelfde wijze heeft gebroed.

Behalve de gewone wilde (of halftamme) eend, *Anas pl. platyrhynchos* (L.), waarvoor zij opzettelijk worden uitgelegd of opgehangen, heb ik tot dusver de volgende soorten in die korven broedend aangetroffen: 1. de kauw, *Coloeus monedula spermologus* (Vieill.), meermalen; 2. de spreeuw, *Sturnus v. vulgaris* L., drie keer; 3. de huismusch, *Passer d. domesticus* (L.), ééns; 4. de witte kwikstaart, *Motacilla a. alba* L., ééns; 5. de steenuil, *Athene noctua vidalii* A. E. Brehm, tweemaal; 6. de ransuil, *Asio o. otus* (L.), ééns; 7. de torenvalk, *Falco t. tinnunculus* L., herhaaldelijk; 8. de bergeend, *Tadorna tadorna* (L.), tweemaal en 9. de holenduif, *Columba oe. oenas* L., geregeld. (de V.).

De heer D. E. v. Leeuwen Maarse Jr te Aalsmeer berichtte mij d.d. 9 April j.l.: „Van vier in hooge boomen uitgehangen eendenkorven zijn er reeds drie bezet door resp. wilde eend, holenduif en torenvalk." (t. K.).

Meerkoet, *Fulica a. atra* L. en waterhoen, *Gallinula chl. chloropus* (L.), broeden jaren achtereen, samen in hetzelfde poeltje.

Hoewel meerkoet en waterhoen geheel verschillende eischen aan hun domein stellen, ligt er, vlak achter het station Tietjerk (Fr.) een klein poeltje waarin, jaar op jaar, een meerkoeten- en een waterhoenpaar broedden. Eerstgenoemden bewoonden het oostelijk deel, dat meer open water bevat, en laatstbedoelden het westelijk stuk, dat meer met riet, lisschen en andere moeras- en waterplanten is begroeid. Tientallen keeren heb ik daar de beide paren met hunne respectieve jongen zien zwemmen. Overschrijding van eene, voor menschenoogen niet zichtbare scheidingslijn, die van zuidwest naar noordoost bleek te loopen, had onmiddellijk agressief optreden van de andere partij ten gevolge. Tot vechten kwam het nooit, de overtreder trok zich steeds haastig terug. Meer dan één paar van iedere soort, met hunne jongen, heb ik er nimmer gezien. (de V.).

Terugvondsten van in het buitenland
geringde vogels, 16

DOOR

C. G. B. TEN KATE.

***Corvus cornix* — Bonte kraai.**

Noorse, in Groningen.

Oslo 05093, ○ juv. 4 Juni '38 Egersund, Z.W.-Noorwegen, + 27 Sept. '41 Nieuwolda. (Museum Leiden).

***Sturnus vulgaris* — Spreeuw.**

Met duitsering, in Friesland.

Helgoland 7091970, ○ als vermoedelijke doortrekker 9 April '41 Helgoland, + (geschoten) ± begin Oct. '41 Langweer; ring ontvangen van G. Bosch. (t. K.).

***Carduelis carduelis* — Putter.**

Duitse, in Gelderland.

Helgoland 9264373, ○ juv. 18 Juli '40 Helgoland, + (gevangen) Nov. '40 Apeldoorn. (J. P. Strijbos).

***Carduelis spinus* — Sijsje.**

Met belgische ring, in Noord-Brabant.

Bruxelles 5 B 2409, ○ als volièrevogel 15 Mei '40 bij Brussel, + 15 Oct. '40 Waalwijk. (Le Gerfaut, 31, p. 79).

***Fringilla coelebs* — Vink.**

Noorse, in Friesland.

Stavanger 80989, ○ juv. 22 Juli '41 Lillehammer, ± 140 km N van Oslo, + (door kat gevangen) 23 Oct. '41 Leeuwarden (coll. ten Kate); ontvangen van G. Bosch. (t. K.).